

(KSR 9, pkt 2.2 i 2.3). KSR 9 jest w przypadku SzD o tyle ważny, że wielu szczegółowych kwestii dotyczących sporządzania SzD nie ma w ustawie o rachunkowości. Przykładowo definicja i cel sporządzania SzD są określone jedynie w KSR 9.

Sprawozdanie z działalności w KSR 9, w punkcie 3.1 zdefiniowano jako

opisowo-liczbowe sprawozdanie, o którym mowa w art. 49 i art. 55 ust. 2 ustawy, a w odniesieniu do spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółek komandytowo-akcyjnych i spółdzielni odpowiednio sprawozdanie zarządu z działalności lub sprawozdanie komplementariuszy, o których mowa w Kodeksie spółek handlowych, i sprawozdanie z działalności, o którym mowa w ustawie Prawo spółdzielcze. Ustawa wymaga prezentacji przez wskazane w niej jednostki jako odrębnej części SzD:

- (a) oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego,
- (b) oświadczenia na temat informacji niefinansowych.

Celem SzD jest z kolei wzbogacenie wiedzy o jednostce poprzez dostarczenie jego użytkownikom istotnych informacji uzupełniających sprawozdanie finansowe i dodatkowych informacji ułatwiających ocenę jednostki, której dotyczy sprawozdanie, w obszarach jej działalności, obecnej sytuacji i przyszłych zamierzeń (KSR 9, pkt 4.1).

Według KSR 9 sprawozdanie z działalności powinno zawierać co najmniej omówienie i ocenę działalności, wyników i sytuacji jednostki wraz ze wskazaniem istotnych czynników ryzyka i opisem najważniejszych zagrożeń, w obliczu których jednostka się znajduje (Szczepankiewicz, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d). Ustawa o rachunkowości nakłada także na jednostki obowiązek informowania w SzD o przewidywanym rozwoju. Dlatego dobrą praktyką jest zawarcie w tym sprawozdaniu informacji o zamierzeniach jednostki. Zwiększa to przydatność sprawozdania, gdyż poszerza wiedzę o jednostce i ułatwia użytkownikom podjęcie określonych decyzji (KSR 9, pkt 4.1).

Ustawa nie definiuje również **użytkowników SzD**. Są oni natomiast jednoznacznie określone w KSR 9, w punkcie 3.9 jako wszystkie osoby prawne lub fizyczne zainteresowane działalnością i/lub wynikami jednostki. W KSR 9 wymieniono następujące grupy interesariuszy:

- inwestorzy, pożyczkodawcy, inni wierzyciele (obecni i potencjalni), jako kluczowi użytkownicy,
- pracownicy,
- społeczności lokalne,
- instytucje państwowe.

Zakres SzD opisany został w rozdziale 4 KSR 9, natomiast jego szczegółowa zawartość – w rozdziale 6 KSR 9. Rozdział 5 KSR 9 określa z kolei zasady sporządzania i prezentacji SzD; zgodnie z nim sprawozdanie to:

1. Wymaga wyraźnego zidentyfikowania i wyodrębnienia spośród innych informacji udostępnianych przez jednostkę lub grupę kapitałową poprzez podanie nazwy dokumentu, nazwy jednostki i okresu, którego dotyczy.

2. Sporządza się w języku i walucie polskiej. Jeżeli interes użytkowników sprawozdania przemawia za jego publikacją w innych językach i walutach, jednostka może dodatkowo przedstawić tłumaczenie tego dokumentu, a także zawrzeć w nim dane przeliczone na inne waluty. Jeżeli dane prezentowane są w innej walucie niż waluta sprawozdania finansowego, podaje się zasady, według których przeliczono dane sprawozdania finansowego, w tym sposób ustalenia kursów.
3. Obejmuje ten sam okres co sprawozdanie finansowe. Jeżeli jednak po dniu kończącym okres sprawozdawczy, a przed zatwierdzeniem SzD nastąpiły zdarzenia wywierające istotny wpływ na sytuację jednostki, to wymagają one odpowiedniego uwzględnienia w SzD.
4. Prezentuje informacje dotyczące jednostki jako całości, a w miarę potrzeby także dotyczące poszczególnych obszarów (segmentów) jej działalności, a w przypadku skonsolidowanego sprawozdania z działalności – kluczowych jednostek grupy kapitałowej. Jeżeli jednostka wyodrębnia dla celów zarządczych segmenty operacyjne, to w sprawozdaniu przedstawia działalność, wyniki, sytuację i perspektywy rozwoju w podziale na te segmenty.
5. Zwykle prezentuje informacje tylko dla dwóch okresów. Dobrą praktyką jest, by sprawozdanie z działalności wydłużało wstecz rozpatrywane okresy do 3 lub 5 lat, co umożliwi ocenę tendencji i trendów. Analizowany zakres czasowy zależy od branży, charakteru danego zagadnienia, a także posiadania danych porównawczych.
6. Podpisuje – podając datę podpisu – kierownik jednostki, a jeżeli jednostką kieruje organ wieloosobowy – wszyscy członkowie tego organu. Odmowa podpisu wymaga pisemnego uzasadnienia dołączanego do SzD.
7. Wymaga udostępniania łącznie ze sprawozdaniem finansowym, które uzupełnia, w tym samym terminie.

Sprawozdanie z działalności powinno zawierać wszystkie wymagane ustawą o rachunkowości informacje oraz może odsyłać do dodatkowych informacji, znajdujących się w innych sprawozdaniach jednostki, a w szczególności do dodatkowych informacji i objaśnień stanowiących część sprawozdania finansowego. Dobrą praktyką jest przedstawianie w SzD zarówno informacji wymaganych ustawą, jak i ujawnień dobrowolnych, tak by sprawozdanie to było dokumentem kompleksowym.

Jeżeli jednostka publikuje kilka sprawozdań opisowych zawierających dodatkowe ujawnienia (np. raport na temat wpływu jednostki na środowisko naturalne, raport na temat kapitału intelektualnego, raport na temat społecznej odpowiedzialności, raport na temat ryzyka), to nie jest właściwe odesłanie do takiego dokumentu w celu uzyskania informacji celowo pominiętych w SzD. Na przykład nie byłoby właściwe wskazanie, że opis czynników ryzyka i zagrożeń jednostki zawiera odrębny raport na temat ryzyka. Raporty takie mogą natomiast stanowić odrębną część SzD, jak również zostać powtórzone w osobnych publikacjach jednostki.

Jednostka zobowiązana wypełnia wymóg zawarcia w SzD informacji wskazanych w art. 49 ust. 3 pkt 2 UoR (kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością jednostki oraz informacje dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego) przez zawarcie ich w ramach szerszego wymogu, wynikającego z art. 49b UoR, tj. przedstawiając w rozszerzonym zakresie informacje niefinansowe. Jeśli jednostka zobowiązana sporządzi (zamiast oświadczenia na temat informacji niefinansowych) odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, które należy opublikować na stronie internetowej jednostki, to zamieszcza ona w SzD odesłanie do tego sprawozdania.

Układ SzD (kolejność przedstawianych informacji) może być swobodnie kształtowany przez jednostkę. Ważne jest, by zostały w nim uwzględnione wszystkie wymagane ustawą informacje, natomiast sposób ich grupowania i prezentacji zależy od specyfiki jednostki, oczekiwań użytkowników i koncepcji kierownika jednostki co do kształtu sprawozdania. Przykład kolejności przedstawiania tematów zawiera rozdział 6 KSR 9.

Treść SzD, w zależności od obszerności i szczegółowości, może być podzielona na części (np. rozdziały i podrozdziały). Celowe jest wówczas nadanie im odpowiednich tytułów lub nagłówków i zamieszczenie spisu treści, gdyż ułatwia to użytkownikom orientację w układzie SzD i szybkie znalezienie pożądaných informacji.

Wszelkie tabele, wykresy i schematy włączane do SzD wymagają opisu: opatrzenia tytułem, oznaczenia treści kolumn, wierszy i wykresów, wskazania jednostki miary w przypadku danych liczbowych, a nieraz wskazania źródła danych. Celowe jest przyjęcie w całym sprawozdaniu tego samego poziomu dokładności prezentacji danych liczbowych, a także zastosowanej w sprawozdaniu finansowym kolejności prezentowanych danych (od okresów późniejszych do wcześniejszych lub odwrotnie). Aby sprawozdanie z działalności było kompletne, zasadne jest odwołanie się w nim do stosownych dokumentów zawierających określone informacje (np. do odpowiedniego objaśnienia do sprawozdania finansowego lub odpowiedniego raportu). Nie jest natomiast wskazane powtarzanie w SzD informacji zamieszczonych w sprawozdaniu finansowym (np. w dodatkowych informacjach i objaśnieniach) lub innych dokumentach, do których udostępniania jednostka jest zobowiązana, jeżeli nie stanowią one przedmiotu komentarza lub pogłębionej analizy. Ponowna publikacja tych samych informacji nie przynosi dodatkowych korzyści.

Informacje na temat przyszłości mogą być zaprezentowane w formie danych liczbowych i/lub opisu. Przydatność SzD zwiększa często przedstawianie projekcji lub prognoz wraz z założeniami leżącymi u ich podstaw. Jeżeli jednostka prezentuje liczbowe informacje dotyczące przyszłości, wskazane jest przyjęcie takiego horyzontu czasowego, dla którego możliwe jest dokonywanie racjonalnych projekcji lub prognoz. Zamieszczenie projekcji wybiegających daleko w przyszłość jest obciążone większym ryzykiem, że projekcje te okażą się nietrafne. Przedstawiając informacje odnoszące się do przyszłości, dobrze jest wskazać niepewność z nimi związaną, tak by

użytkownicy należycie zrozumieli ich charakter. Zasadne jest dodanie zastrzeżenia, że zawarte w SzD przewidywania nie stanowią obietnicy ani zapewnienia kierownika jednostki, powinny być zatem traktowane ostrożnie i z rozwagą.

Dla scharakteryzowania działalności, wyników i sytuacji jednostki w SzD przytacza się **kluczowe**, służące do oceny **mierniki finansowe i niefinansowe** (w tym również mające charakter wskaźników, to jest relacji). Poszczególne mierniki wymagają opisu ze wskazaniem celu ich stosowania, zasad obliczania i źródeł danych, gdy nie pochodzą ze sprawozdania finansowego. Są to np. dane dotyczące inflacji, stóp procentowych, kursów walutowych, cen surowców. Mierniki przedstawia się co najmniej dla bieżącego i poprzedniego roku obrotowego (dobrą praktyką jest prezentowanie danych za okresy dłuższe, np. dwu- lub pięcioletnie) wraz z wyjaśnieniem przyczyn zmian i interpretacją. Przydatne jest wskazanie trendu i omówienie możliwego kształtowania się poszczególnych wielkości w przyszłości, a także porównanie mierników do wielkości uznanych za wzorcowe (jeśli takie istnieją) lub przeciętnych dla branży bądź sektora.

Przy doborze mierników jednostka może wykorzystać ich zestawy opracowane przez różne polskie lub międzynarodowe instytucje bądź organizacje środowiskowe; korzystanie z takich wzorców ułatwia porównywanie wyników jednostki oraz interpretację i ocenę. Jeżeli w SzD zastosowano takie mierniki, to należy przytoczyć standardy, które je definiują, i stosowne dokumenty zewnętrzne opisujące owe standardy.

Przykładami mierników zawieranych w ramach SzD według KSR 9 są:

- EBIT (*earnings before deducting interest and taxes*) – zysk z działalności operacyjnej, a więc przed odliczeniem różnicy między przychodami a kosztami finansowymi, zyskami i stratami nadzwyczajnymi oraz podatku dochodowego,
- EVA (*economic value added*) – ekonomiczna wartość dodana; wzrost wartości następuje, jeżeli w wyniku działalności operacyjnej i inwestycyjnej stopa zwrotu zainwestowanego w jednostkę kapitału jest wyższa od kosztu pozyskania i dysponowania tym kapitałem.

Stosowane mierniki wynikają przede wszystkim z danych pochodzących ze sprawozdania finansowego. W przypadku braku takich danych stosowane są szacunki opatrzone odpowiednim komentarzem. KSR 9 stanowi, że jeżeli do obliczenia miernika (np. EBIT, EVA) przyjęto zmodyfikowane dane ze sprawozdania finansowego, to powinno wyjaśnić się, w jaki sposób zostały one ustalone.

Jeżeli SzD odwołuje się do dokumentów zewnętrznych, konieczne jest jednoznaczne wskazanie, gdzie są one dostępne. W publikacji wersji elektronicznej SzD przydatne jest wprowadzenie hiperłączy ułatwiających odnalezienie owych dokumentów lub konkretnych informacji w nich zawartych.

Spójność informacji przedstawionych w SzD przejawia się w ich zgodności wewnętrznej oraz zgodności z informacjami w sprawozdaniu finansowym (por. KSR 9, pkt 4.10).

W celu ukazania zagadnień z punktu widzenia kierownika jednostki sprawozdanie z działalności może prezentować określone dane finansowe w innym układzie, niż wynika to ze sprawozdania finansowego. W szczególności w SzD mogą być przedstawiane scalone lub przekształcone dane finansowe. Wyjaśnienia wymaga wówczas sposób, w jaki przekształcono dane i powiązano poszczególne pozycje z odpowiednimi pozycjami w sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jeżeli jednostka prezentuje w SzD opublikowane wcześniej dane finansowe pochodzące ze sprawozdań finansowych sporządzonych według różnych podstaw prawnych (np. UoR i MSSF), konieczne jest zapewnienie ich porównywalności i odpowiednie przekształcenie co najmniej informacji obejmujących dane za okresy, za które jest to wymagane, przez odnośne przepisy dotyczące sporządzenia sprawozdania finansowego. Nie jest niezbędne przekształcanie informacji za wcześniejsze okresy; wystarczy wskazać, w których okresach stosowano jakie przepisy, i nadać taką postać prezentowanym informacjom, która umożliwi porównanie i zapewni ciągłość w czasie, a także przedstawić opisowo różnice w zasadach rachunkowości. Dobrą praktyką jest przedstawienie informacji finansowych za okres przejściowy według starych i nowych zasad (KSR 9, pkt 5.19).

Jeżeli jednostka publikuje raporty śródroczne, w tym wymagane innymi przepisami niż ustawa o rachunkowości, informacje zawarte w SzD nie mogą być z nimi

Tabela 2.1. Sprawozdanie z działalności w ustawie o rachunkowości i Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 9 Sprawozdanie z działalności

Przedmiot różnicy	UoR	KSR 9
Definicja sprawozdania z działalności	brak	„opisowo-liczbowe sprawozdanie [...]” (pkt 3.1)
Cel sprawozdania z działalności	brak zdefiniowanego celu w ramach ustawy (jedynie określenie obowiązku jego sporządzenia)	„wzbogacenie wiedzy o jednostce poprzez dostarczenie jego użytkownikom istotnych informacji uzupełniających sprawozdanie finansowe oraz dodatkowych informacji ułatwiających ocenę jednostki, której dotyczy sprawozdanie – w obszarach jej działalności, obecnej sytuacji i przyszłych zamierzeń” (pkt 4.1)
Użytkownicy SzD	brak zdefiniowanej listy	określona lista użytkowników (pkt 3.9)
Zasady sporządzania SzD	określone w art. 49	szczegółowo określone w rozdziale 5 KSR 9
Zawartość SzD	wymieniony minimalny zakres zawartości w art. 49 ust. 2 pkt 1–7	szczegółowo określona w rozdziale 6 KSR 9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UoR i KSR 9.

standardów sprawozdawczości niefinansowej ułatwiłoby jednostkom przygotowywanie raportów, a inwestorom korzystanie z nich.

W 2020 r. równoległe z rewizją dyrektywy 2014/95/UE zainicjowano prace nad unijnymi standardami raportowania niefinansowego, które po ogłoszeniu miałyby być promowane przez UE także szerzej, na forum międzynarodowym.

W efekcie 21 kwietnia 2021 r. Komisja Europejska opublikowała projekt nowej dyrektywy w sprawie raportowania zagadnień dotyczących zrównoważonego rozwoju (*Corporate Sustainability Reporting Directive*, CSRD), która zmieniałaby istniejące wymogi sprawozdawcze wynikające z dyrektywy 2014/95/UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych i informacji na temat różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (*Non-Financial Reporting Directive*, NFRD).

Projekt CSRD wprowadza i definiuje m.in. takie terminy jak: „sprawozdawczość w zakresie zrównoważonego rozwoju” czy „kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem”, podczas gdy w obowiązujących przepisach NFRD mówi się o „informacjach niefinansowych”. Warto podkreślić, że wraz z wejściem w życie CSRD pojęcie informacji niefinansowych odejdzie do przeszłości, gdyż nazwa sugerowała mylnie, że takie informacje nie mają wpływu na kwestie finansowe. W proponowanych uregulowaniach jest mowa o informacjach, danych i zagadnieniach dotyczących zrównoważonego rozwoju (*sustainability*).

Należy zauważyć, że projekt CSRD jest elementem kompleksowego pakietu zmian legislacyjnych na rzecz zrównoważonych inwestycji, które służą osiągnięciu przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. Wymogi raportowania w ramach CSRD są spójne z innymi inicjatywami UE w zakresie zrównoważonego finansowania, w szczególności z rozporządzeniem SFDR (*Sustainable Finance Disclosure Regulation*), dotyczącym ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r.) oraz rozporządzeniem w sprawie taksonomii (*Taxonomy Regulation*) (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r.). „Taksonomia” to wspólna klasyfikacja działalności gospodarczej, która w znacznym stopniu przyczynia się do realizacji celów środowiskowych przy zastosowaniu kryteriów opartych na podstawach naukowych. Dyrektywa CSRD i Taksonomia UE stanowią swoisty pakiet, który ma na celu przekierowanie przepływu kapitału na rzecz zrównoważonych działań.

W porównaniu z dotychczasowymi wymogami NFRD projekt CSRD zakłada następujące zmiany (Komisja Europejska, 2021):

1. **Zmianę zakresu podmiotowego, a dokładniej rozszerzenie zakresu wymogów sprawozdawczych na dodatkowe przedsiębiorstwa**, w tym wszystkie duże przedsiębiorstwa (m.in. instytucje kredytowe i zakłady ubezpieczeń) i spółki notowane na rynku regulowanym (z wyjątkiem notowanych mikroprzedsiębiorstw). Od 2023 r. sprawozdania dotyczące zrównoważonego rozwoju będą musiały publikować wszystkie spółki zatrudniające powyżej

250 pracowników, zarówno publiczne, jak i prywatne, a od 2026 r. obowiązek obejmie również wszystkie spółki mające powyżej 10 pracowników, notowane na rynku regulowanym. Pozostałe małe i średnie przedsiębiorstwa będą mogły raportować dobrowolnie. Ponadto wszystkie jednostki będące jednostkami dominującymi dużych grup będą sporządzać sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju na szczeblu grupy, stąd szacuje się istotny wzrost liczby podmiotów objętych obowiązkiem sprawozdawczym.

2. **Bardziej szczegółowe określenie informacji, które przedsiębiorstwa powinny ujawniać.** Od 2023 r. będzie wprowadzony obowiązek raportowania zagadnień zgodnie z definicją ESG. Skrót ESG można rozwinąć jako podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska (*environmental*), realizację zasad społecznej odpowiedzialności (*social responsibility*) i zasad ładu korporacyjnego (*corporate governance*). W porównaniu z obowiązującymi dotychczas przepisami zakłada się wprowadzenie nowych wymogów dla przedsiębiorstw w zakresie ujawniania informacji na temat ich strategii, celów, roli zarządu i kierownictwa, głównych niekorzystnych skutków związanych z przedsiębiorstwem i jego odniesieniem do kwestii zrównoważonego rozwoju, wartości niematerialnych i prawnych oraz sposobu, w jaki przedsiębiorstwa zidentyfikowały zgłaszane informacje. Zakłada się ponadto, że przedsiębiorstwa powinny ujawniać informacje jakościowe i ilościowe, informacje dotyczące przyszłości i przeszłości oraz informacje uwzględniające w stosownych przypadkach perspektywę krótko-, średnio- i długoterminową.
3. **Zobowiązanie przedsiębiorstw do składania sprawozdań zgodnie z obowiązkowymi unijnymi standardami sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju.** Zasadniczą zmianą będzie zatem opracowanie jednolitych europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz ich uproszczonej wersji dla małych i średnich przedsiębiorstw, które zastąpią dotychczasową swobodę wyboru standardów.
4. **Zapewnienie, aby sprawozdania na temat zrównoważonego rozwoju były obowiązkowo umieszczane w ramach sprawozdania z działalności.** Znosi się zatem możliwość zezwolenia przedsiębiorstwom przez państwa członkowskie na przekazywanie wymaganych informacji w odrębnym sprawozdaniu, które nie stanowi części sprawozdania z działalności.
5. **Cyfrowe oznaczenie – podobnie jak w sprawozdaniach finansowych – danych w sprawozdaniach na temat zrównoważonego rozwoju** (prawdopodobnie sporządzanych w formie XBRL) w celu zapewnienia możliwości odczytu maszynowego i ułatwienia analizy.
6. **Wymóg atestacji informacji na temat zrównoważonego rozwoju przez biegłego rewidenta lub inny podmiot uprawniony do wykonywania usług poświadczających w tym obszarze sprawozdawczym** (zdefiniowano termin „niezależny podmiot świadczący usługi atestacyjne”). Zakłada się, że począt-

kowo wymagana będzie weryfikacja na poziomie ograniczonej pewności (*limited assurance*). Docelowo, z uwagi na tendencję wiązania wynagrodzeń kadry kierowniczej ze wskaźnikami wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju, wymóg ten ma zostać przekształcony do poziomu uzasadnionej pewności (*reasonable assurance*).

7. **Wyjaśnienie zasady podwójnej istotności**, tak aby usunąć wszelkie niejasności co do tego, że jednostki powinny przekazywać informacje niezbędne do zrozumienia, w jaki sposób wpływają na nie kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem, oraz informacje niezbędne do zrozumienia wpływu przedsiębiorstw na ludzi i środowisko. Jednostki powinny rozważyć każdą perspektywę istotności z osobna i ujawnić zarówno informacje istotne z punktu widzenia obydwu tych perspektyw, jak i informacje istotne z punktu widzenia tylko jednej z nich.
8. **Wprowadzenie sankcji** – państwa członkowskie powinny przewidzieć określone sankcje i środki administracyjne na wypadek naruszeń wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju i podjąć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonania. Przewidziane sankcje mają być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Projekt CSRD podaje minimalny zakres sankcji oraz istotne okoliczności, które należy uwzględnić przy ustalaniu rodzaju i wysokości sankcji, kar administracyjnych lub innych środków.

Początkowo zakładano, że państwa członkowskie UE wdrożą przepisy CSRD do 1 grudnia 2022 r., jednak ostatecznie znacząco (do 18 miesięcy) wydłużono termin na transpozycję dyrektywy i zaproponowano trójstopniowe jej zastosowanie przez poszczególne grupy jednostek. Pierwsza grupa, czyli duże jednostki zaufania publicznego, będzie raportowała zgodnie z nowymi przepisami za rok 2024, publikując sprawozdanie z działalności w 2025 r. Druga grupa, obejmująca pozostałe duże jednostki, będzie stosowała nowe przepisy od 2025 r., natomiast od 2026 r. do stosowania nowych rozwiązań zobowiązana będzie ostatnia grupa – wszystkie małe i średnie spółki giełdowe.

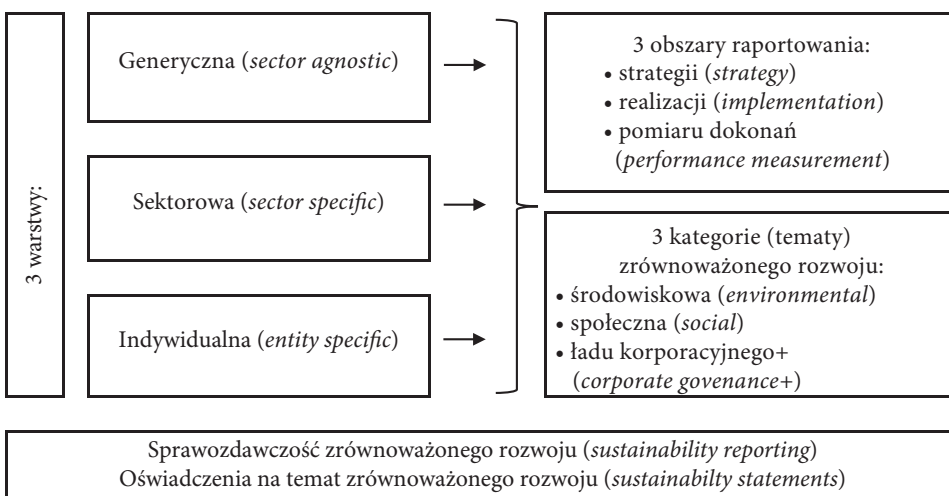
Równoległe z opracowaniem i przyjęciem projektu CSRD przeprowadzono szeroko zakrojone prace związane z opracowaniem projektu standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. W ich efekcie 8 marca 2021 r. został opublikowany końcowy raport PTF-NFRS (*the Project Task Force on Non-Financial Standards*, nazywany obecnie *the Project Task Force on European Sustainability Reporting Standards* – PTF-ESRS), czyli specjalnego zespołu roboczego powołanego przy Europejskiej Grupie Doradczej ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG), który przygotował na zlecenie Komisji Europejskiej projekt architektury przyszłego unijnego systemu raportowania zagadnień zrównoważonego rozwoju.

W raporcie zatytułowanym *Proposals for a relevant and dynamic EU sustainability reporting standard-setting* (EFRAG, 2021) zaproponowano ambitny harmonogram

(*roadmap*) rozwoju kompleksowego zestawu unijnych standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, gdyż:

- pierwszy zestaw standardów ma być opracowany w 2022 r. i ma umożliwić spółkom sprawozdawczość zgodnie z CSRD za rok sprawozdawczy 2023 (raporty opublikowane w 2024 r.),
- drugi zestaw standardów ma być przyjęty w 2023 r. i ma mieć zastosowanie do sprawozdań za rok 2024 (opublikowanych w 2025 r.),
- jednocześnie do 2023 r. mają powstać standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Raport zawiera 54 propozycje podzielone na cztery grupy i opisuje trójwymiarową architekturę docelową sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Ogólna architektura docelowa sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju opiera się na trzech warstwach raportowania, trzech obszarach raportowania i trzech zagadnieniach tematycznych zrównoważonego rozwoju (rysunek 4.2).

Rysunek 4.2. Architektura docelowa sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju

Źródło: opracowanie własne na podstawie (EFRAG, 2021).

W celu zapewnienia porównywalności sprawozdań przyjęto kaskadowe podejście do ustalania standardów na podstawie **trzech warstw**:

- **ujawnienia niezależne od sektora** (*sector-agnostic disclosures*) – w tej podstawowej warstwie powinna się znaleźć stosunkowo nieliczna grupa wskaźników identycznych dla wszystkich spółek (generycznych) (*sector-agnostic indicators*), które są niezbędne, aby umożliwić ogólną porównywalność wszystkich podmiotów między sektorami,

- **ujawnienia sektorowe** (*sector-specific disclosures*) – do ich zaprojektowania zostanie wykorzystana najliczniejsza grupa wskaźników jednolitych dla spółek z danej branży (*sector-specific indicators*), z uwzględnieniem jej specyficznego śladu i wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem, które umożliwią porównywanie spółek w ramach poszczególnych branż,
- **ujawnienia specyficzne dla jednostki** (*entity-specific disclosures*) – w tej warstwie znajdzie się grupa wskaźników określonych dla danej jednostki (*entity-specific indicators*), które pozwolą spółkom na przekazanie informacji o tych aspektach zagadnień zrównoważonego rozwoju, które nie zostały ujęte w poprzednich dwóch warstwach, a są także istotne, bo najlepiej opisują unikatową sytuację danej jednostki.

Obszary raportowania sformułowano w ramach trzech kluczowych wymiarów zarządzania, które w uporządkowany i logiczny sposób opisują nadzór i kierownictwo w jednostce:

- **strategia** (*strategy*) – ujawnienia w tym obszarze powinny odpowiednio obejmować, na poziomie jednostki sprawozdawczej, aspekty zrównoważonego rozwoju jej strategii i modelu biznesowego, proces oceny istotności w jednostce, specyfikę ładu zarządczego, odpowiedzialność zarządu oraz procesy i procedury sprawozdawcze odnoszące się do kwestii zrównoważonego rozwoju,
- **realizacja** (*implementation*) – ujawnienia dla każdego tematu powinny obejmować to, w jaki sposób jednostka sprawozdawcza przekłada swoją strategię na działania poprzez polityki, cele, plany operacyjne i związane z tym zasoby,
- **pomiar dokonań** (*performance measurement*) – ujawnienia powinny również wyjaśniać, w jaki sposób jednostka sprawozdawcza realizuje swoje działania w stosunku do swoich polityk i celów oraz jaka jest jej trajektoria przejścia, w tym jej wyniki w przeszłości (informacje retrospektywne) i perspektywy na przyszłość.

Główne **tematy zrównoważonego rozwoju** z obszernymi podtematami uporządkowano zgodnie z klasyfikacją ESG, która jest prawdopodobnie najbardziej praktycznym i łatwo dostępnym podejściem zarówno dla użytkowników, jak i sporządzających, ponieważ oferuje logiczne i jasne rozróżnienie między trzema kluczowymi czynnikami (i aktorami) zrównoważonego rozwoju: planetą (tj. wszystkimi zasobami naturalnymi i formami życia innymi niż człowiek), ludźmi (tj. życiem ludzkim we wszystkich jego wymiarach, od jednostek po wspólnoty) oraz biznesem (tj. samą jednostką sprawozdawczą). W związku z tym, aby zapewnić kompletność ujawnień, przyjęto podejście oparte na trzech kategoriach:

- **kategoria środowiskowa** (*environment category – E*) obejmuje standardy określające sposób raportowania wpływu firmy na wszystkie czynniki środowiskowe (zmiany klimatu, zasoby wodne i morskie, bioróżnorodność i ekosystemy, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zanieczyszczenia) i wpływu tych czynników na firmę,

opiera się na opcji podstawowej, lecz wymaga dodatkowych ujawnień dotyczących strategii, etyki i uczciwości korporacji oraz zarządzania. Ponadto organizacja jest zobowiązana do bardziej szczegółowego raportowania swojego wpływu poprzez zgłaszanie wszystkich ujawnień specyficznych dla każdego istotnego tematu objętego standardami GRI (GRI, 2020). Mając na uwadze wspomniane zasady raportowania, GRI wprowadziła rozróżnienie między **zasadami definiowania treści raportu** i za-

Tabela 6.1. Charakterystyka zasad definiowania treści raportu w standardach GRI

Nazwa zasady	Charakterystyka
Uwzględnianie interesariuszy	Organizacja raportująca identyfikuje swoich interesariuszy i wyjaśnia, w jaki sposób zareagowała na ich uzasadnione oczekiwania i interesy.
Kontekst zrównoważonego rozwoju	Raport przedstawia wyniki organizacji raportującej w szerszym kontekście zrównoważonego rozwoju.
Istotność	Sprawozdanie obejmuje tematy, które: – odzwierciedlają znaczący wpływ ekonomiczny, środowiskowy i społeczny organizacji raportującej lub – w istotny sposób wpływają na oceny i decyzje interesariuszy.
Kompletność	Raport powinien obejmować istotne tematy i ich granice, wystarczające do odzwierciedlenia znaczących skutków ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz do umożliwienia interesariuszom oceny wyników organizacji raportującej w okresie sprawozdawczym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (GRI, 2020a).

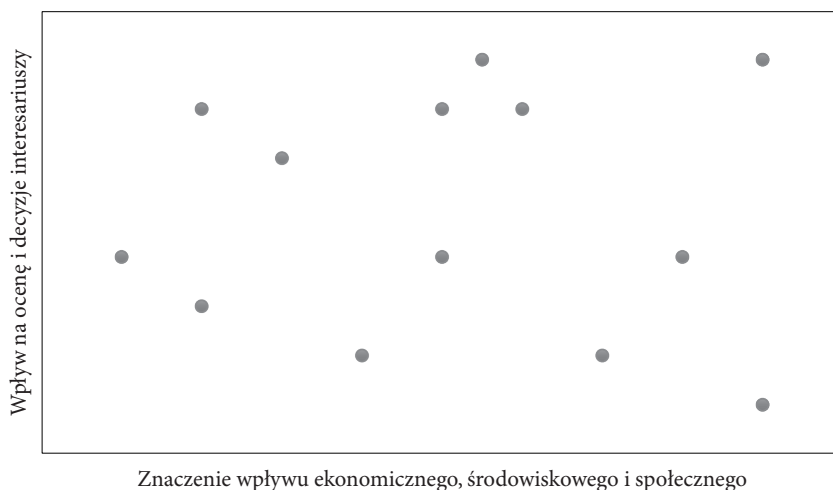
Tabela 6.2. Charakterystyka zasad definiowania jakości raportu w standardach GRI

Nazwa zasady	Charakterystyka
Dokładność	Raportowane informacje powinny być wystarczająco dokładne i szczegółowe, aby interesariusze mogli ocenić wyniki organizacji raportującej.
Wyważenie	Raportowane informacje powinny odzwierciedlać pozytywne i negatywne aspekty wyników organizacji raportującej, aby umożliwić uzasadnioną ocenę ogólnych wyników.
Przejrzystość	Organizacja raportująca udostępnia informacje w sposób zrozumiały i dostępny dla interesariuszy korzystających z tych informacji.
Porównywalność	Organizacja raportująca powinna konsekwentnie wybierać, kompilować i raportować informacje. Raportowane informacje powinny być prezentowane w sposób, który umożliwi interesariuszom analizę zmian w wynikach organizacji w czasie i może wspierać analizę w odniesieniu do innych organizacji.
Wiarygodność	Organizacja raportująca gromadzi, rejestruje, kompiluje, analizuje i raportuje informacje i procesy wykorzystane przy sporządzaniu raportu w sposób umożliwiający ich zbadanie oraz zapewniający jakość i istotność informacji.
Terminowość	Organizacja raportująca powinna regularnie składać sprawozdania, tak aby informacje były dostępne na czas, aby interesariusze mogli podejmować świadome decyzje.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (GRI, 2020a).

sadami definiowania jakości raportu. Te pierwsze dostarczają wskazówek dla organizacji, jak decydować o treści, którą należy uwzględnić w raporcie zrównoważonego rozwoju; są to: uwzględnianie interesariuszy, kontekst zrównoważonego rozwoju, istotność i kompletność (tabela 6.1). Drugie pomagają organizacjom zapewnić jakość informacji w raporcie, w tym ich właściwą prezentację; są to: dokładność, wyważenie, przejrzystość, porównywalność, wiarygodność i terminowość (tabela 6.2).

Standardy GRI umieszczają **koncepcję istotności** w centrum raportowania zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z zasadą istotności GRI istotne tematy, które potencjalnie zasługują na uwzględnienie w raporcie, to te, które można zasadnie uznać za ważne dla odzwierciedlenia wpływu ekonomicznego, środowiskowego i społecznego organizacji lub które istotnie wpływają na oceny i decyzje interesariuszy. Wyróżnia się zatem dwa wymiary, które mogą niezależnie determinować istotność: **wpływy** i **interesariusze**. Z ich połączenia powstaje tzw. **macierz istotności** (rysunek 6.3). Jest to wynik analizy istotności, procesu, w którym organizacja określa i priorytetyzuje swoje istotne tematy, które należy uwzględnić w raporcie zrównoważonego rozwoju. W raporcie określa się też granice istotnych tematów, czyli opis miejsca, w którym występują wpływy, i zaangażowania organizacji w te wpływy. Oczekuje się, że organizacja przygotowująca raport zgodnie ze standardami GRI będzie raportować nie tylko wpływy¹, które powoduje bezpośrednio, ale także wpływy, do

Rysunek 6.3. Priorytetyzacja tematów według GRI

Źródło: opracowanie własne na podstawie (GRI, 2020a).

¹ W standardach GRI „wpływ” odnosi się do wpływu, jaki organizacja wywiera na gospodarkę, środowisko i/lub społeczeństwo, co z kolei może wskazywać na jej wkład (pozytywny lub negatywny) w zrównoważony rozwój. Wpływ może być również powiązany z konsekwencjami dla samej organiza-

których się przyczynia pośrednio, oraz wpływy, które są bezpośrednio związane z jej działalnością, produktami lub usługami poprzez relację biznesową.

Standardy GRI zakładają, że w wyjątkowych przypadkach ujawnienie niektórych informacji nie jest możliwe. Oczekuje się wówczas, że w raporcie będą jasno określone **informacje**, które zostały **pominięte**, wraz z konkretnym powodem pominięcia. GRI 101 wymienia następujące przyczyny pominięcia, które można w tym celu wykorzystać: „nie dotyczy”, „ograniczenia poufności”, „szczególne zakazy prawne”, „informacje niedostępne”.

Kolejnym krokiem w procesie raportowania według standardów GRI jest użycie standardu GRI 102: Ujawnienia ogólne (*general disclosures*). Według GRI (2020a) jest on używany do raportowania kontekstowych informacji o organizacji i jej praktykach raportowania zrównoważonego rozwoju, czyli informacji o profilu organizacji, strategii, etyce i uczciwości, ładzie organizacyjnym, praktykach angażowania interesariuszy i procesie raportowania. Ujawnienia podstawowe tego standardu prezentuje tabela 6.3.

Tabela 6.3. Ujawnienia kontekstowe na temat organizacji i jej praktyk raportowania w standardzie GRI 102

Nazwa grupy ujawnień	Charakterystyka i rodzaje ujawnień
Profil organizacji	<p>Ujawnienia te zawierają informacje na temat wielkości, lokalizacji geograficznej i działalności organizacji. Te kontekstowe informacje są ważne, aby pomóc interesariuszom zrozumieć naturę organizacji oraz jej wpływy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Są nimi w szczególności następujące ujawnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 102-2. Działalność, marki, produkty i usługi (<i>activities, brands, products, and services</i>), – 102-3. Lokalizacja siedziby (<i>location of headquarters</i>), – 102-4. Lokalizacja operacji (<i>location of operations</i>), – 102-5. Własność i forma prawna (<i>ownership and legal form</i>), – 102-6. Obsługiwane rynki (<i>markets served</i>), – 102-7. Skala organizacji (<i>scale of the organization</i>), – 102-8. Informacje o zatrudnionych i innych pracownikach (<i>information on employees and other workers</i>), – 102-9. Łańcuch dostaw (<i>supply chain</i>), – 102-10. Znaczące zmiany w organizacji i jej łańcuchu dostaw (<i>significant changes to the organization and its supply chain</i>),
	<ul style="list-style-type: none"> – 102-11. Zasada lub podejście do ostrożności (<i>precautionary principle or approach</i>), – 102-12. Inicjatywy zewnętrzne (<i>external initiatives</i>), – 102-13. Członkostwo w stowarzyszeniach (<i>membership of associations</i>).

cji. Na przykład wpływ na gospodarkę, środowisko i/lub społeczeństwo może mieć konsekwencje dla modelu biznesowego, reputacji lub zdolności organizacji do osiągnięcia jej celów. Termin „wpływ” może odnosić się do pozytywnego, negatywnego, rzeczywistego, potencjalnego, bezpośredniego, pośredniego, krótkoterminowego, długoterminowego, zamierzonego lub niezamierzonego wpływu (GRI, 2020a).

cd. tabeli 6.3

Nazwa grupy ujawnień	Charakterystyka i rodzaje ujawnień
Strategia	<p>Ujawnienia te zawierają przegląd strategii organizacji w zakresie zrównoważonego rozwoju, opis kluczowych wpływów, ryzyk i szans związanych ze stosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, aby zapewnić kontekst dla późniejszego, bardziej szczegółowego raportowania z wykorzystaniem innych standardów GRI. Wymagane są ujawnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 102-14. Oświadczenie kierownictwa wyższego szczebla (<i>statement from senior decision-maker</i>), – 102-15. Kluczowe wpływy, ryzyka i szanse (<i>key impacts, risks, and opportunities</i>).
Etyka i uczciwość	<p>W tej sekcji wymagane są dwa podstawowe ujawnienia na temat wartości, zasad, standardów i norm panujących w organizacji, a także mechanizmów doradztwa oraz troski o etykę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 102-16. Wartości, zasady, standardy i normy zachowań (<i>values, principles, standards, and norms of behavior</i>), – 102-17. Mechanizmy udzielania porad i problemy dotyczące etyki (<i>mechanisms for advice and concerns about ethics</i>).
Ład organizacyjny	<p>Ujawnienia w tej sekcji zawierają informacje m.in. na temat struktury organów zarządczych i nadzorczych oraz ich kompetencji i roli: w ustalaniu celów, wartości i strategii organizacji w zarządzaniu ryzykiem, w sprawozdawczości dotyczącej zrównoważonego rozwoju, w ocenie wyników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, a także na temat polityki w zakresie wynagradzania ich członków. Są to następujące ujawnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 102-18. Struktura nadzorcza (<i>governance structure</i>), – 102-19. Pełnomocnictwa (<i>delegating authority</i>), – 102-20. Odpowiedzialność na poziomie kierowniczym za kwestie ekonomiczne, środowiskowe i społeczne (<i>executive-level responsibility for economic, environmental, and social topics</i>), – 102-21. Konsultacje z interesariuszami w kwestiach ekonomicznych, środowiskowych i społecznych (<i>consulting stakeholders on economic, environmental, and social topics</i>), – 102-22. Skład najwyższego organu nadzorczego i jego komisji (<i>composition of the highest governance body and its committees</i>), – 102-23. Przewodniczący najwyższego organu nadzorczego (<i>chair of the highest governance body</i>), – 102-24. Nominacja i wybór najwyższego organu nadzorczego (<i>nominating and selecting the highest governance body</i>), – 102-25. Konflikty interesów (<i>conflicts of interest</i>), – 102-26. Rola najwyższego organu nadzorczego w ustalaniu celów, wartości i strategii (<i>role of highest governance body in setting purpose, values, and strategy</i>), – 102-27. Zbiorowa wiedza najwyższego organu nadzorczego (<i>collective knowledge of highest governance body</i>), – 102-28. Ocena wyników najwyższego organu nadzorczego (<i>evaluating the highest governance body's performance</i>), – 102-29. Identyfikacja i zarządzanie skutkami ekonomicznymi, środowiskowymi i społecznymi (<i>identifying and managing economic, environmental, and social impacts</i>),

cd. tabeli 6.3

Nazwa grupy ujawnień	Charakterystyka i rodzaje ujawnień
	<ul style="list-style-type: none"> - 102-30. Efektywność procesów zarządzania ryzykiem (<i>effectiveness of risk management processes</i>), - 102-31. Przegląd zagadnień ekonomicznych, środowiskowych i społecznych (<i>review of economic, environmental, and social topics</i>), - 102-32. Rola najwyższego organu nadzorczego w raportowaniu zrównoważonego rozwoju (<i>highest governance body's role in sustainability reporting</i>), - 102-33. Informowanie o krytycznych problemach (<i>communicating critical concerns</i>), - 102-34. Charakter i całkowita liczba krytycznych spraw (<i>nature and total number of critical concerns</i>), - 102-35. Polityki wynagrodzeń (<i>remuneration policies</i>), - 102-36. Proces ustalania wynagrodzeń (<i>process for determining remuneration</i>), - 102-37. Zaangażowanie interesariuszy w wynagrodzenia (<i>stakeholders' involvement in remuneration</i>), - 102-38. Roczny wskaźnik całkowitego wynagrodzenia (<i>annual total compensation ratio</i>), - 102-39. Procentowy wzrost rocznego wskaźnika całkowitego wynagrodzenia (<i>percentage increase in annual total compensation ratio</i>).
Zaangażowanie interesariuszy	<p>Ujawnienia te dają przegląd podejścia organizacji do zaangażowania interesariuszy, w tym: określenia listy interesariuszy, identyfikacji i selekcji, podejścia organizacji do angażowania itp. Nie ograniczają się one do zlecenia, które zostało zrealizowane na potrzeby przygotowania raportu. Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 102-40. Lista grup interesariuszy (<i>list of stakeholder groups</i>), - 102-41. Układy zbiorowe pracy (<i>collective bargaining agreements</i>), - 102-42. Identyfikacja i selekcja interesariuszy (<i>identifying and selecting stakeholders</i>), - 102-43. Podejście do angażowania interesariuszy (<i>approach to stakeholder engagement</i>), - 102-44. Kluczowe poruszane tematy i problemy (<i>key topics and concerns raised</i>).
Praktyka raportowania	<p>Ujawnienia te zawierają przegląd procesu, który organizacja zastosowała w celu zdefiniowania treści swojego raportu zrównoważonego rozwoju. Dotyczą również procesu, który zastosowano, aby zidentyfikować istotne tematy i ich granice, wraz z wszelkimi zmianami lub przekształceniami. Ponadto dostarczają podstawowych informacji na temat raportu (w tym okresu raportowania, cyklu raportowania, daty wcześniejszych raportów), oświadczeń dotyczących stosowania standardów GRI, indeksu treści GRI i podejścia organizacji do zewnętrznej weryfikacji. Wśród nich standard wymienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 102-45. Jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym (<i>entities included in the consolidated financial statements</i>), - 102-46. Definiowanie treści raportu i granic aspektów tematycznych (<i>defining report content and topic boundaries</i>), - 102-47. Lista istotnych tematów (<i>list of material topics</i>), - 102-48. Wyjaśnienia dotyczące korekt informacji (<i>restatements of information</i>), - 102-49. Zmiany w raportowaniu (<i>changes in reporting</i>), - 102-50. Okres raportowania (<i>reporting period</i>),

Wytyczne KE		Realizacja w raporcie
		<p>ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 – podejście oparte na ryzyku klęsk żywiołowych dla wszystkich strategii politycznych UE” (<i>Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030</i>). Pracując nad rozwiązaniami odpowiadającymi na wyzwania środowiskowe i związane ze zmianami klimatu, Grupa uwzględni również działania prowadzone przez polski rząd i założenia <i>Polityki energetycznej Polski do 2040 roku</i>” (PZU, 2020, s. 77). Grupa zapowiada, że w nowo opracowywanej strategii na kolejne lata będzie koncentrowała się m.in. na czynnikach związanych z ochroną środowiska i zmianami klimatycznymi.</p> <p>W sprawozdaniu opisano odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem, w tym ryzykiem związanym z wpływem klimatu na Grupę PZU. „Spójny podział kompetencji i zadań w Grupie PZU i w należących do niej podmiotach sektora finansowego obejmuje cztery poziomy kompetencyjne: Rada Nadzorcza, Zarząd, Komitety oraz poszczególne jednostki operacyjne w ramach trzech linii obrony” (PZU, 2020, s. 173). Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem została przedstawiona również na czytelnym schemacie.</p>
Ryzyka klimatyczne i zarządzanie nimi	<ul style="list-style-type: none"> – proces identyfikacji i oceny ryzyka związanego z klimatem w perspektywie krótko, średnio- i długoterminowej oraz wskazanie, w jaki sposób firma definiuje perspektywę krótko-, średnio- i długoterminową, – główne ryzyka związane z klimatem, jakie firma zidentyfikowała w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej w całym łańcuchu wartości oraz wszelkie założenia przyjęte w ramach procesu ich identyfikacji, – proces zarządzania ryzykiem związanym z klimatem wraz ze wskazaniem, w jaki sposób proces ten został zintegrowany w ramach ogólnego zarządzania ryzykiem organizacji 	<p>Tak. W sprawozdaniu zostały opisane etapy składające się na proces zarządzania ryzykiem. Grupa PZU przeprowadza regularne testy stresu i analizy wrażliwości, które obejmują scenariusze stresowe, wpływające zarówno na aktywa, jak i na zobowiązania. W szczególności regularnie jest analizowany krótkoterminowy wpływ ekstremalnych zjawisk pogodowych (szkód katastroficznych) i wzrost szkodowości na kondycję kapitałową Grupy PZU. Wszystkie zidentyfikowane ryzyka są oceniane pod kątem częstotliwości i dotkliwości materializacji (z uwzględnieniem finansowej dotkliwości i wpływu na reputację). „Analizie podlegają w szczególności ryzyka związane ze zmianami klimatu, zarówno ryzyka fizyczne, jak i ryzyka transformacji. Proces pozwala na analizę ryzyk w horyzoncie średnioterminowym oraz identyfikację i ocenę ryzyk wschodzących” (PZU, 2020, s. 37). Analiza jest przeprowadzana co najmniej raz w roku.</p> <p>W sprawozdaniu zamieszczono tabelę, która w przejrzysty sposób przedstawia poszczególne kategorie zidentyfikowanych ryzyk klimatycznych, ich opisy i sposoby zarządzania nimi.</p> <p>Ponadto w odrębnej tabeli przedstawiono zidentyfikowane czynniki ryzyka związane z klimatem, które mogą</p>

cd. tabeli 10.3

Wytyczne KE		Realizacja w raporcie
		wpłynąć na model biznesowy i wyniki finansowe Grupy PZU. Czynniki ryzyka zostały podzielone na ryzyka transformacji i ryzyka fizyczne. Do każdego czynnika ryzyka przyporządkowano horyzont czasowy (krótki, średni lub długi), odpowiednie kategorie ryzyka w systemie zarządzania ryzykiem i podejmowane działania. Przedstawiono również założenia przyjęte w identyfikacji ryzyk klimatycznych. Jako punkt wyjścia do analiz przeprowadzonych w Grupie PZU została przyjęta struktura scenariuszy zaproponowana przez The Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System (NGFS). Scenariusze są ustrukturyzowane według stopnia osiągnięcia celów klimatycznych i wzorca transformacji. Następnie przyporządkowano do nich zaproponowane przez Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń (EIOPA) dwa długoterminowe scenariusze wzrostu temperatur (powyżej i poniżej 2° C).
Niefinansowe wskaźniki efektywności	kierując się zasadą istotności, jednostki powinny ujawniać taki zestaw wskaźników, aby umożliwić ocenę ryzyka i kwestii związanych z klimatem w połączeniu ze strategią i procesami zarządzania ryzykiem w jednostce	Tak. W sprawozdaniu zaprezentowano dane dotyczące łącznych emisji bezpośrednich i pośrednich odrębnie dla całej Grupy Kapitałowej PZU i dla głównych spółek ubezpieczeniowych: PZU i PZU Życie. „Obliczenie śladu węglowego zostało zrealizowane zgodnie z międzynarodowym standardem GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard. Jako rok bazowy został przyjęty 2018, pierwszy, dla którego były wykonane obliczenia” (PZU, 2020, s. 88). Zaprezentowano następujące wskaźniki GRI: <ul style="list-style-type: none"> – całkowita wielkość emisji bezpośrednich (zakres 1), – całkowita wielkość emisji pośrednich (zakres 2) – metoda <i>market-based</i>, – całkowita wielkość emisji pośrednich (zakres 2) – metoda <i>location-based</i>, – całkowita wielkość innych emisji pośrednich (zakres 3), – intensywność emisji gazów cieplarnianych. W sprawozdaniu opisano zmiany tych wskaźników w stosunku do roku 2018 lub 2019 wraz ze wskazaniem ich przyczyn.
Wyniki stosowania polityk i procedur	<ul style="list-style-type: none"> – opis wyników polityki dotyczącej zmian klimatu, – opis zmiany emisji gazów cieplarnianych w stosunku do wyznaczonych wartości docelowych 	

Źródło: opracowanie własne na podstawie (PZU, 2020).

Oceniając sprawozdanie pod kątem uwzględnienia wytycznych KE dotyczących ujawniania informacji związanych z klimatem, należy stwierdzić, że Grupa PZU w pełni się do nich zastosowała. Na uwagę zasługuje to, że informacje ujawniane w sprawozdaniu są zgodne z zasadą tzw. podwójnej istotności, tj. dotyczą wpły-

wu klimatu na działalność Grupy PZU oraz wpływu Grupy na klimat. Zgodnie z wytycznymi ogólnymi i dodatkowymi, skierowanymi do instytucji finansowych, w sprawozdaniu zaprezentowano szczegółowy opis ryzyk związanych z klimatem, procesy ich identyfikacji i zarządzania nimi, a także analizę wpływu tych ryzyk według dwóch scenariuszy.

Podsumowując, ujawnienia informacji związanych z klimatem dokonane przez Grupę PZU mogą stanowić dobrą praktykę przy sporządzaniu sprawozdań (oświadczeń) na temat informacji niefinansowych przez inne zobligowane jednostki. Możliwość korzystania z dobrego wzorca jest w tym przypadku bardzo potrzebna, gdyż – jak pokazuje raport Frank Bold (2020) – jakość ujawnień związanych z klimatem jest stosunkowo niska. Przyniesione badanie objęło 303 spółki wybrane z branż, które w znaczący sposób przyczyniają się do zmian klimatycznych, oraz z krajów europejskich, które w niewielkim stopniu prowadzą działania na rzecz klimatu i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Najwięcej firm należało do branż finansowej oraz energetycznej i wydobywczej i pochodziło z Polski, Hiszpanii i Włoch. Z uwagi na koncentrację badania na branżach krytycznych dla łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich można zakładać, że kwestie raportowania na temat klimatu powinny być istotne dla zdecydowanej większości badanych firm. Głównym wnioskiem w odniesieniu do sprawozdawczości klimatycznej jest to, że tylko niewielka część firm (ok. 30%) dostarcza wystarczająco szczegółowych informacji na temat swojej polityki klimatycznej i ryzyk, które pozwalają zrozumieć ich rozwój, pozycję, wyniki i wpływ zgodnie z oczekiwaniami dyrektywy 2014/95/UE w sprawie sprawozdawczości niefinansowej. Zagrożenia dla modelu biznesowego związane ze zmianami klimatu wyjaśnia niespełna 40% firm. Natomiast zgodność celów klimatycznych z celami porozumienia paryskiego lub metodologiami uwzględniającymi aktualny stan wiedzy naukowej opisuje zaledwie 15,5% firm. Badanie wykazało, że raportowanie emisji gazów cieplarnianych jest stosunkowo rozpowszechnione w odniesieniu do zakresu 1 i 2, ale wydaje się, że przedsiębiorstwa nie mają pewności, czy i w jaki sposób powinny ujawniać emisje z zakresu 3 oraz intensywność emisji gazów cieplarnianych. Niestety wyniki dotyczące Polski są poniżej zaprezentowanych średnich. Polskie firmy dostarczają konkretnych informacji na temat ryzyk i polityk klimatycznych w ok. 20% przypadków. Ponadto wyniki te nie są skorelowane z raportowaniem celów sformułowanych na podstawie scenariuszy opartych na badaniach naukowych, gdyż informacje takie ujawniły tylko dwie polskie firmy, co stanowi 2,7% zbadanych polskich firm.

10.2.5. Analiza sprawozdania z punktu widzenia standardów GRI

Sprawozdanie Grupy PZU zostało sporządzone przy wykorzystaniu standardów GRI w wersji *core*. W procesie raportowania Grupa zastosowała trzy standardy uniwersalne (GRI 101, GRI 102 i GRI 103). Zgodnie ze standardem GRI 101: Podstawy

(*foundation*) wybrała wersję *core* dokonywania ujawnień, a podczas definiowania merytorycznej treści raportu, w wyniku przeprowadzenia odpowiedniego procesu wskazała 18 istotnych tematów w ramach 4 obszarów. Stosując standard GRI 102: Ujawnienia ogólne (*general disclosures*), dokonała większości wymaganych ujawnień (tabela 10.4). Pominięte zostały wybrane ujawnienia z obszaru ładu korporacyjnego,

Tabela 10.4. Zastosowanie standardu GRI 102 przy sporządzeniu Sprawozdania dotyczącego informacji niefinansowych Grupy Kapitałowej PZU i PZU SA za 2020

Nazwa grupy ujawnień	Ujawnienia zastosowanie w sprawozdaniu
Profil organizacji	102-1. Nazwa organizacji 102-2. Opis działalności organizacji, główne marki, produkty i/lub usługi 102-3. Lokalizacja siedziby głównej organizacji 102-4. Lokalizacja działalności operacyjnej 102-5. Forma własności i struktura prawna organizacji 102-6. Obsługiwane rynki 102-7. Skala działalności 102-8. Dane dotyczące pracowników oraz innych osób świadczących pracę na rzecz organizacji 102-9. Opis łańcucha dostaw 102-10. Znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczące rozmiaru, struktury, formy własności lub łańcucha wartości 102-11. Wyjaśnienie, czy i w jaki sposób organizacja stosuje zasadę ostrożności 102-12. Zewnętrzne, przyjęte lub popierane przez organizację ekonomiczne, środowiskowe i społeczne deklaracje, zasady i inne inicjatywy 102-13. Członkostwo w stowarzyszeniach i organizacjach
Strategia	102-14. Oświadczenie kierownictwa najwyższego szczebla 102-15. Opis kluczowych wpływów, szans i ryzyk
Etyka i uczciwość	102-16. Wartości organizacji, kodeks etyki, zasady i normy zachowań 102-17. Wewnętrzne i zewnętrzne mechanizmy umożliwiające uzyskanie porad dotyczących zachowań w kwestiach etycznych i prawnych oraz w sprawach związanych z integralnością organizacji
Ład organizacyjny	102-18. Struktura nadzorcza organizacji wraz z komisjami podlegającymi pod najwyższy organ nadzorczy 102-20. Odpowiedzialność na poziomie zarządczym za kwestie środowiskowe, społeczne i związane z ładem korporacyjnym
Zaangażowanie interesariuszy	102-40. Lista grup interesariuszy zaangażowanych przez organizację raportującą 102-41. Pracownicy objęci umowami zbiorowymi 102-42. Podstawy identyfikowania i selekcji interesariuszy zaangażowanych przez organizację 102-43. Podejście do angażowania interesariuszy, włączając częstotliwość angażowania 102-44. Kluczowe tematy i problem poruszane przez interesariuszy oraz odpowiedź ze strony organizacji, również poprzez ich zaraportowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie (PZU, 2020).

dotyczące głównie polityki w zakresie wynagradzania organów nadzorczych i zarządczych. Natomiast wymagania standardu GRI 103 zostały w pełni zrealizowane poprzez trzy ujawnienia:

- 103-1. Wyjaśnienie zagadnień zidentyfikowanych jako istotne ze wskazaniem ograniczeń,
- 103-2. Podejście do zarządzania i jego elementy,
- 103-3. Ewaluacja podejścia do zarządzania.

Zgodnie z podejściem wynikającym z zasady istotności poszczególne informacje niefinansowe Grupa przedstawiła w zakresie, w jakim są niezbędne do oceny rozwoju, wyników i sytuacji Grupy PZU. Odpowiednio mniej miejsca poświęciła jednostkom mniejszym, których wpływ na całokształt obrazu Grupy PZU jest niewielki czy wręcz marginalny. Na podstawie zidentyfikowanych istotnych tematów Grupa wybrała i zastosowała odpowiednie standardy tematyczne i ujawnienia (tabela 10.5).

Ponadto Grupa PZU dokonała następujących ujawnień sektorowych w aspekcie społeczności lokalnych:

- G4-FS13: Punkty dostępu na terenach słabo zaludnionych i słabiej rozwiniętych gospodarczo,
- G4-FS14: Inicjatywy podjęte w celu poprawy dostępu do usług finansowych dla osób defaworyzowanych,
- G4-FS15: Polityki zapewniające uczciwe projektowanie i sprzedaż produktów i usług finansowych,
- G4-FS16: Inicjatywy mające na celu edukację finansową według typu odbiorców.

Podsumowując tę analizę, należy dojść do wniosku, że Grupa PZU spełniła wymagania standardów GRI przy sporządzaniu sprawozdania dotyczącego informacji niefinansowych. Ponadto wykorzystanie standardów GRI należy uznać za dobrą praktykę. Zdaniem autorów oparcie się na standardach GRI wypełniło luki związane z definiowaniem zawartości sprawozdania i kwantyfikacją wyników poszczególnych polityk dotyczących zagadnień niefinansowych. Pierwszą lukę wypełnia wnikliwa analiza istotności, w której na podstawie przeglądu wewnętrznych dokumentów, zewnętrznych publikacji dotyczących Grupy i informacji prasowych spółek, a także raportów branżowych wybrano kluczowe zagadnienia z zakresu odpowiedzialności korporacyjnej i prowadzonej działalności, a następnie za pomocą skierowanego do interesariuszy badania ankietowego na temat istotności zagadnień ujętych w sprawozdaniu dotyczącym informacji niefinansowych ustalono listę spraw priorytetowych, które zostały uwzględnione w sprawozdaniu. Z kolei druga luka została uzupełniona poprzez szereg specyficznych ujawnień tematycznych, głównie ilościowych wskaźników wymaganych przez standardy GRI, które w sprawozdaniu zostały wykorzystane do opisu wyników polityk dotyczących poszczególnych zagadnień niefinansowych. Opisana analiza i ocena mogą pomóc innym organi-